

SUVI 2025 (9)

SIIL :)

Eesti Bioloogiaõpetajate Ühingu infokiri

Hääd õpetajad!

Kahetsusväärse hilinemisega jõuab teie ette meie ühingu infokirja süvenumber. Õigem oleks vist öelda, et tegemist on pigem suvemeenutustega 😊 Loodan väga, et saite end korralikult välja puhata ja olete värskete mõtete ja raugematu innuga taas klassi ette jõudnud.

EBÜ suvekool on kahtlemata üks bioloogiaõpetajate tähtsündmus. Ja seda enam, et pääsesime mandrilt minema ja veetsime kolm lahedat päeva imearmsal Abruhal. Suvekoolist kirjutavad seekord kaks uut liiget – Erica ja Livia – ning ühingu asutajaliige Elge. Korraldajana on väga huvitav teada saada, mis meeldis ja mis võiks teisiti olla, mis kõige enam hinge kosutas ja mida kasulikku kaasa sai. Siirad tänusõnad Gertale, kes suvekooli korraldusele öla alla pani!

Etteruttavalt ja lootusrikkalt võib välja hõigata, et ilmselt kohtume järgmisel suvel Hiiumaal. Nii et pange vaim varakult valmis!

Tutvustame ka kolme uut ühinguliiget ning kindlasti soovitan läbi lugeda pika reisikirja Ecuadorist. Maailm on ikka imeline!

Kes on varem mõnes EBÜ suvekoolis käinud, teab, et Jaanuse juhendatud öised ja päevased liblikavaatlused on kahtlemata põnevad ja üllatusrohked. Jääks vaid kõik need lainelased, vaksikud ja öölased meelde ka! :D Igatahes suur tänu Jaanusele, kes liblikad kenasti pildile sai ja ära määras!

Värviküllast sügist soovides ning ikka teie tagasisidet ja ideid oodates

Helgi Illipe

Selles numbris:

SUVEKOOL:
Uute liikmete
suvekoolikogemus
02

SUVEKOOL:
Asutajaliikme pilk
suvekoolile
03

REISIKIRI:
Tallinna bioloogia- ja
geograafiaõpetajate
seiklused Ecuadoris
04

UUED LIIKMED:
Saame tuttavaks!
09

SUVEKOOL:
Abruha libliksaak
12

Eesti Bioloogiaõpetajate Ühing

Suvekool Abru kal

Erica Pärt ja Livia Roomets,
Ruila Põhikool

Selleaastane bioloogiaõpetajate suvekool toimus Abru ka saarel. Pihtas-põhjas, sest asukoht oli just see, mis pani meid Liviaga ühinema Eesti Bioloogiaõpetajate Ühinguga (olles küll teiste loodusainete liitude liige) ja esmakordselt osalema selles suvekoolis. Kes ei sooviks minna Abru kalle ja veel nii, et lausa kolm päeva on sisustatud eriilmeliste tegevustega ning toit ja peavari on ka juba ette organiseeritud?!

Taoliste suvekoolide toimumiskohal on suur tähtsus, sest neid paiku, kuhu nii mõnigi meist ei ole veel jõudnud, on küll ja veel. Eriti väikesaared. Huvitav on sattuda kohtadesse, kuhu sa tavaturistina just väga sageli ei trehva. Samas on tore avastada uuesti ka mõnd vana kanti, kus ammu pole käinud. Oluline on näha kohalikku eluolu, loodust ja tutvuda ka nende võimalustega, kuhu õpilastega võiks hiljem uuesti tagasi minna. Jutust käis läbi, et järgmise aasta suvekooli toimumispaik võiks olla Hiiumaa. Meid Liviaga võib juba kirja panna! Saared ikka tõmbavad ja erinevates paikades suvekooli läbiviimine annab kindlasti palju lisaväärtusi.

Tegevusi oli kolmel päeval varavalgest öötundideni. Igaüks sai endaga midagi uut ja huvitavat kaasa, et seda siis tundides ka õpilastega jagada. Nähtut ja kuuldut oli tõesti palju. Esmalt meenuvad kohtumine naaritsaurijaga, pardi- ja kormoranijahil olevate jahimeestega (nendega oleks võinud mõtete jagamine isegi pikem olla), tigude töötuba ja vetelpäästekoolitus, mis lõppes närvikõdi tekitava kaatrisõiduga Abru ka saare lähistel. Mainimata ei saa jätta ka jalgsimatka läbi vee Abru kalt Vahase saarele ja tagasi.

Foto: Heli Illipe

Foto: Heli Illipe

Kohati võis tunduda, et seda äraorganiseeritud aega oli liialt pikalt, aga millal sa neid õõliblikaid ikka vaatled, kui mitte varajastel öötundidel, ja paljud linnud kipuvad ka end näitama just varavalges! Tulevikus võiks mõnel õhtul ka lõkke ümber koguneda, et siis juba vabamas vormis kõigi osalejatega tutvavamaks saada ja oma parimaid praktikaid jagada ja niisama mõtteid vahetada. Tore oli kohtumine kohalike inimestega 20. augustil ja pidada nendega maha üks taasiseseisvumispäeva viktoriin, mis sealsel saarerahval juba traditsiooniks on saanud. Sellised kohtumised on igati väärt kogemus, sest saab kuulda päris lugusid kohalikust elust, kultuurist ja nende igapäevategemistest. Kohaliku pärandkultuuriga tutvumine on vägagi rikastav. Sellega seoses võiks tulevikus olla ka piirkonnaga seotud praktilist laadi õpitubasid nt taimedega lõngade värvimise, võinoa meisterdamise või korvipunumise õpituba. Midagi, mida viiks läbi kohalik inimene, kes on oma ala meister.

Kõigile neile, kes sel aastal ei osalenud suvekoolis, siis teile soovitame küll, et võtke see aeg enne kooliaastat ja tulge ning veetke koos aega oma kolleegidega puhtas Eestimaa looduses. Lisaks heale toidule, mõnusale seltskonnale ja oma ala spetsialistidega kohtumisele, saate veel enne uue õppeaasta algust korraks aja maha võtta, aga seda enda jaoks kasulikus ja harivas võtmes. Eriti oodatud on lisanduma nooremad õpetajad, sest see on koht, kust saada häid mõtteid ja ideid, mida koolitundi kaasa viia!

Foto: Heli Illipe

Veel üks pilk suvekoolile

Elge Leiten, Tartu Tähtvere Riigikool

Sel suvel otsustasin osaleda EBÜ suvekoolis, mis toimus 19.–21. augustil Abrukal. Tuleb tõdeda, et nii suvekool kui viibimine Abruka saarel olid minu jaoks esmakordsed. Ma olen tänulik, et ikka läksin. Hing ihkas juba ammu üle mere. Kaasas avatud meel ja süda. Ja ma vaimustusin ikka ja jälle ja korduvalt. Jagan siinkohal mõningaid vaimustusi.

Maabumisi järgselt tehti suvekoolis osalejatele autokastis ringsõit saarel koos kohaliku eluolu tutvustamisega. Sisse sai põigatud Abruka Maarja kabelisse, kus pilku köitsid vitraažid, mille loomisel oli klaasikunstnik ammutanud inspiratsiooni saare loodusest ja seal kasvavatest taimedest. Iga kaunistatud aken kujutas üht aastaega ja tervikuna elu tsüklilisust. Ja ilu!

Saare ringsõidul olin lummatud seal kasvavast laialehisest salulehtmetsast, kus peamised puud olid valdavas enamuses pärnad – suured, vägevad, elunäinud jändrikud. Nii palju pärnapuid ühel saarel! Meenutasin: harilik pärn, pärnapuu, niinepuu, Tilia cordata, lõhmus, lõhmuspuid, pärn...

Abruka looduskaitseala paikneb Abruka saarel ja seda ümbritsevatel laidudel – Kasselaiul ja Linnusitamaal. Abruka hoiuala alla kuuluvad saare rannad ja lähedal asuv Vahase saar. Üheskoos käisime Abrukalt läbi mere jalgsi ära Vahasel. Retkel saatis meid võrratu Gerta Nurk. Kuigi mandril parasjagu sadas, oli ilm Vahasel ilusaks ja päikeseliseks loodud. Saarel ei saanud ega jäänud märkamata kaks silmapaistvat hiidrahn, mis said vallutatud, et saaks kõrgemalt kaugemale vaate – nii metsa poole, rannaniidule, lainetavale pillirooväljale kui ka sinetavale merele. Vaimustusin.

Abrukat külastades meenus varasem teadmine ja kinnistus veendumus, et elu väikesaarel on elu tõelises kogukonnas, kus vaatamata asukohast tulenevatele ohtudele, on turvaline. Seda ennekõike tänu saareelanike endi valmisolekule, tegevusele ja rollijaotusele. Saarel elades ei saa loota niivõrd abile väljastpoolt kui iseendile.

EBÜ suvekooli raames saime osa merepääste koolitusest, mis hõlmas nii loengut maismaal kui ka päästevõimekusega tutvumist vee peal. Kaheksa meie hulgast said praktilise merepäästjate kogemuse, viibides erinevaid ülesandeid täites täisvarustuses vees, muidugi merevees. Emotsioonid olid ülevad nii omal nahal kogejatele kui pealtvaatajatele. Väga meeldis, et merepääste koolitus oli mitmekülgsest praktiline – igaüks meist sai selga päästevesti, mitte ohutusvesti.

Samuti nautisin ma Tiina Talvi inspireerivat sissejuhatust tigude töötuppa, kus ta jagas oma vaimustust põnevast ja lummapärasest tigude maailmast. Tundsin, kui väärtuslik on kogeda ja jagada inspiratsiooni. Ta on suurepärase kõneleja, kes andis korraga edasi suure vaate ja pööras samas tähelepanu pisidetallidele. Ühteaegu väärtustas looduse ilu! Kuulates Tiina Talvit kõnelemas tigudest, looduskaitsest ja oma tööst, tundsin, et just seda ma vajasingi enne uut kooliaastat – seda energiat, vaimustust, indu, mida uuel õppeaastal edasi anda oma õpilastele. Kahtlemata oli põnev tigusid praktilise töö käigus pinnaseproovist avastada ja ennastunustavalt määrata.

Lõpetuseks jagan vaimustust, kui toredad on EBÜ õpetajad. Siirad tänud kõigile suvekoolis osalejatele ja suvekooli korraldajatele!

Foto: Heli Illipe

Tallinna bioloogia- ja geograafiaõpetajate seiklused Ecuadoris

Helina Reino (GAG),
Kaisa-Helena Luht (TIK)

Meie seiklus algas augusti alguspäevadel lennujaamas, kus bioloogia- ja geograafiaõpetajad tundsid end nagu agendid, kellel algaks kohe salajane missioon James Bondi odavas spin-off'is. Lendasime läbi Istanbuli Quitosse, sest noh – miks minna otse, kui saab teha väikese ringi nagu Eesti Posti pakk?

Ecuador kõlab nime järgi nagu kõige ekvaatorlikum ekvaatoririik üldse – noh, see koht, kus peaksid pidevalt higistama nagu saunas. Aga siis jõuad Andidesse ja – üllatus! Seal on jahe. Nii jahe, et tunned, kuidas su lühikesed püksid vaatavad sulle etteheitvalt otsa: „Kas sa tõesti arvasid, et me oleme siin sobilikud?“

Tegelikult ongi kummaline tunne – seisad ekvaatoril, maailma sooja vööndis, ja samal ajal on külm nagu kevadel Eestis, kui unustad jope maha. Kohalikud kõnnivad ringi pontšodes ja villastes mütsides, sina aga otsid meeleheitlikult kohta, kus müüakse midagi paksemat kui turistide T-särgid kirjaga I ♥ Ecuador.

Nii et Ecuador õpetab väga olulise geograafiatunni: ekvaator ei tähenda automaatselt troopikat. Kui oled Andides, siis võid vabalt päeval päikese käes ära kõrbed ja samal õhtul külmast hambaid plagistada. Täiuslik kliimapakett – kõik ühes!

Quito ise pole mingi tavaline linn, oh ei. See asub 2850 meetri kõrgusel üle merepinna. Kui Tallinnas ronid Toompea lossi juurde ja hingeldad, siis kujuta nüüd ette, et terve linn on üks suur Toompea – ainult kolm kilomeetrit kõrgemal. Mitte asjata on Quito maailmas kõrguselt teine pealinn. Esimene koht kuulub La Pazile, kus ilmselt isegi kalad õhupuuduse tõttu hapnikuballoonidega ringi ujuvad. Quitot hüütakse Carita de Dios ehk Jumala näoks. Tõsi ta on – linn on nagu nägu, ainult nii kõrgel, et sul hakkavad seda vaadates kõrvad lukku minema. Teine nimi, Luz de América ehk Ameerika valgus, kõlab nagu suur reklaamikampaania.

Linna ümbritseb kaheksa vulkaani. Mõned neist on lausa lumemütsidega. Kujutad ette? Vulkaan, mis võib vabalt öelda: „Täna ma purskan, aga ära muretse, mul on müts peas.“ See on nagu koheva talvejopega vanaisa, kes aeg-ajalt aevastab laavat. Ühesõnaga, Quito on koht, kus hing jääb kinni – nii vaadetest kui ka õhupuudusest.

Käisime Ecuadori Amazonase Guyabeno piirkonnas, kus võib kergesti juhtuda, et tunned end nagu metsiku looduse telesaates – ainult et seekord oled sa ise see kergelt kohmetu peategelane.

Ecuadori Amasoonia on paraku saanud kõvasti kannatada – naftapuurijad on jõgedele rohkem kahju teinud kui keskmine turist oma külastusega. Aga meie sattusime veel säilinud vihmametsa, kus loodus näitas end täies hiilguses.

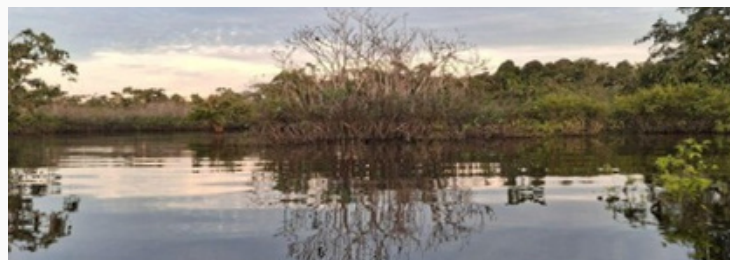
Meie seiklus algas paadisõiduga, mis kestis umbes kaks tundi. Kõik oli väga idülliline, kuni taipasime, et džungel ei maga kunagi. Puud krigisevad, linnud karjuvad ja kuskil kauguses tundus keegi harjutavat džunglitrummi. Giid naeratas salapäraselt ja näitas beebianakondat ning vihjas, et kalda mangroovide vahel magavad kaimanid. Väga lohutav oli sõita mootorpaadiga mööda käänulist jõge ja loota, et see ümber ei lähe.

Lodž, kuhu me lõpuks jõudsime, oli nagu luksuslik hotell, kui luksuseks pidada seda, et sul on võrkkardin, mis hoiab sääski väljas ainult seni, kuni sa ei unusta ust lahti. Ja elektrit saab neli tundi päevas, wifi't ei ole, aga see-eest pakutakse kolm korda päevas tõelise džunglikoka hõrgutavaid toite. Loodusehelid tegid öösel tasuta kontserti – konnad bassihäälena, putukad sopranitena ja linnud, kes ilmselt püüdsid vabastiiliräppi teha.

Amazonas on täpselt see koht, kus loodusel on rohkem fantaasiat kui ühelgi Disney multikal. Kujuta ette: sõidad mööda jõge ja äkki puff! hüppavad välja roosad jõedelfiinid. Jah, ROOSAD! Kui keegi oleks mulle enne öelnud, et delfiin võib välja näha nii, nagu oleks keegi ta pesumasinas punase soki juurde visanud, oleksin arvanud, et see on nali. Aga ei – nad on täiesti ehtsad ja veel eriti elegantsed ujujad. Mina oleksin nende kõrval nagu uppuv lammast.

Siis kohtasime „haisvat kalkunit“. Nime järgi ootaks ju suurt lindu, kes laseb endast välja midagi... noh, ebameeldivat. Tegelikult oli tegu koatsiiniga, kellel tutt peas ja noorlindudel küünised tiibade otsas juhuks, kui peab vette kukkumise järel kaimani eest kiiresti puu otsa tagasi ronima.

Ja teisi linde nägime ka – rohkem kui linnuvaatlejate unistustes. Mõni neist oli nii kirju, et ausalt, see pidi olema Photoshopi töö.

Džunglis kohtasime ühte tegelast, kes oli nii erkpunane, et isegi jõuluvana oleks kadedaks läinud – mürgist puukonna. Ta istus lehe peal nagu pisike VIP, kes teab, et tal on eluohtlik aura ja keegi teda torkima ei tule.

Meie muidugi hoidsime viisakat distantssi. No kes meist tahaks, et tema Amasoonia suveniir oleks „mürgine lööve“ või „kohalik kiirabi väljakutse“? Nii jäigi konn lehele nagu džungli kõige karmim modell – väike, värviline ja täiesti puutumatu.

Lisaks lindudele, kes olid värvilisemad kui ükskõik milline kunstniku palett, nägime ka ahve, kes olid meist ilmselgelt targemad – vähemalt oskasid nad puuvilja süüa, ilma et see rinnaesisele tilguks.

Külastasime ka Tarapuy kogukonda, kus saime teada, kuidas päriselt maniokki valmistatakse – tegelikult jukataime mugulatest. Tuli välja, et see ei ole lihtsalt mingi „eksootiline kartul“, vaid tõsine teadus. Meie versioon oleks ilmselt lõppenud suitsu ja nelja külakutsika naeruga. Seejärel astus lavale džungli superstaar – kohalik nõid. Meie jaoks oli tegemist pigem püstijalakoomikuga, sest rituaali vahepeal tegi ta muhedaid märkusi, ja tundus, nagu loeks ta meie mõtteid.

Ja siis – suur finaali – käisime taas ekvaatori nullpunktis. Seal, kus põhja- ja lõunapoolkera kohtuvad, oli tunne, et seisad justkui maailma keskel. Meie kõige suurem saavutus oli see, et suutsime end ära jagada kaheks: pool kehast lõunas, pool põhjas. Päris hea põhjus Facebookis uhkustada: „Kus sa reisisid?“ – „Ah, olen korraga kahel poolkeral.“

Kokkuvõttes oli Guyabeno nagu suur elus muuseum – eksponaadid liiguvad, karjuvad, kukuvad sulle vahel pähe ja mõnikord vaatavad sind pilguga: „Mida sina siin teed?“

Meie väljakutsed ei lõppenud Guyabenoga. Olime vahepeal justnagu madalamal olnud, aga see ei olnud arusaadavalt Ecuadori stiilile omane. Järelikult pidime järgmisena minema jälle mägede vahele või suisa otsa, et ikka inimestel süda pahaks läheks või vähemasti pea ringi käiks või valutaks. Chimborazo käitus viimati tõelise vulkaanina 1500 aastat tagasi, aga kes teab, millal see jälle iseloomu näitama hakkab. Ja kuigi selle kõrgus merepinnast on „kõigest“ 6263 meetrit, on see ometi koostöös Maa looperguse olekuga – väidetavalt – kõige kaugem koht maakera südamest. Ja seda, et see kõrge on, saime enda nahal, ihul ja peades tunda. Sõitsime üle Andide koskederikka Banos de Agua Santa lähedalt järjest kõrgemale, kohati mööda auklikke teid, nii et hambad löksusid vastamisi, kui järjekordsest august läbi põikasime. Järjest kõrgemale ja järjest vaesema maastiku suunas. Kuidas nad siin üldse elavad? Vulkaaniline liiv, kõrgus, külm, taimi aina vähem – kõik korraga. Ja kui juba tundus, et nüüd aitab ja oleme kohal, siis – oh ei! Nii kohalike kui kaugemate turistide autodega auguliseks sõidetud tee jätkus, kuni 4850 meetri kõrgusel lõpuks pidama jääme. Selleks ajaks oli üksjagu kokalehti moka vahel ära lätsutatud, eesmärgiga vedeldada verd ja ennetada peavalu. Samuti oli kõigil vere hapniku osarõhk aparaadiga ära mõõdetud – mida kõrgemale me sõitsime, seda madalamaks see läks, isegi ainult bussis istudes ja midagi tegemata. Mis veel ees ootab? Me olime ju tulnud siia selleks, et nüüd ise kõndima hakata kohta, kuhu viivad ainult inimese ja hobuse jalad? Nii asusidki vaid üksikud kõrguste poole teele, sihiks pilve mattunud mäekülg ja lootus näha lumist mäetippu selle taga. Ja see ei olnud hoogne minek, kaugeltki mitte! Natuke maad, ja puhkus, natuke edasi, ja jälle puhkus.

Aga see minek tasus ennast ära, esialgu lumekruupe puistanud pilved taandusid ja paksu udu seest avanes lumine valge mäekülg. Ja endal oli kangelse tunne, kuigi 1,5tunnise matkatee tõus oli vaid 150–200 meetrit. Kuna nii kõrgel ei olnud enamik meist varem käinud, siis on nüüd siht järgmiseks korraks seatud.

Loodusmuljetele kohe otsa saime kultuurimuljeid Guamote linnast, kus igal neljapäeval peetakse suurt turgu. Terve linn oli kohalikke kitsuaid (ketsuade alamhõim) ja kaugemat rahvast täis, müüjate ja ostjate, nii et meie oma pika kasvu ja mitterahvuslike riietega olime selge erand. Selline uudishimulik, aga sõbralik erand. Kitsua naiste punane sall kannab vabaduse sõnumit – kui Antonio José de Sucre Ecuadori alad Gran Columbiast vabastas ja iseseisvus saavutati, anti inimestele õigus maale, mille hispaanlased olid enne endale krahmanud. Sama sõnumiga on meeste punased katted. Ja misasjad neil inimestel peas on? Mingid triibulised kaabud justnagu. Kas nende müts on tõesti selline? Siiski ei – kuna aeg-ajalt tibutas, siis oli mõistlik katta oma vildist kaap sobiliku kilekotiga, millest populaarseimad olid triibulised, mõni tuttavlikult sini-must-valge.

Rahvuslikes riietes kitsuad müüsid ühel turul peamiselt väikeloomi. Kanad jäid täitsa tasa, kui nad kastist jalgupidi välja võeti ja kotti pisteti. Teistes puurides olid nunnud erivärvilised merisead. Kuniks selgus, et mitte kõigil ei ole sama saatust. Valged merisead on söögiks, pruunid ravimiseks – hõõruda merisiga üle oma keha ja ta tõmbab sinu haigused endasse ning siis sureb. Ja musti merisigu kasutavad šamaanid haiguste diagnoosimiseks: hõõruvad loomakest üle sinu keha ja kui siis loom sureb või tapetakse, lõigatakse ta pärast lahti ning vaadatakse paisunud või mustaks tõmbunud elundite pealt inimese haigust. Ning kõik ülejäänud kirjumirjud süüakse ära, eelistatult grillituna.

Teisel turul müüdi veiseid, lambaid ja sigu. Peamiselt naised hoidsid loomakesi kinni. Mõni siga tundus küll aru saavat, mis teda ees ootab. Ja kiunus tõelise seakisaga ja ajas sõrad äraviimisele vastu, nii et teda pidi tagant lükkama. Ja üks lehm otsustas oma pererahva juurde tagasi minna, nii et uus omanik jooksis ta järel, et mitte kaltsunukuna rihma otsas järel lohiseda. Aga sealt kaugelt loomaturult saime kesklinna tagasi Jeepi kastis, 13 inimest koos. See on ka põhiline transpordivahend tolle laadapäeval. Tuleb ju hangitud kaup kuidagi koju saada. See pidavat olema noortele meestele hea äri – ostavad auto ja toovad terve külarahva korraga turule. Kuitahes kaugelt, sest sellist rikkalikku kaubavalikut mujalt ei leia. Kõik võidavad.

Reisi lõpus viis tee meid Galápagose saartele – sinna, kus iguaanid kõnnivad rannal nagu kohalikud bossid ja kilpkonnad elavad vanemaks kui mõni sugupuu. Aga enne kui üldse paati lasti, pidime täitma pabereid. Vaja oli mitte ainult passi või viisat, vaid lausa deklaratsiooni stiilis: „Kas teil on kotis salakaubana mõni sipelgas, banaanikoor või pahaaimamatu poriterake?“ Tundus, nagu valmistuksime sisenema ülisalajasse klubisse, kus dresscode'iks on „mitte ühtegi võõrast seemet kaasa“. Aga eks see kõik on õigustatud – Galápagos on looduse VIP-lounge. Siia sisse pääsed ainult siis, kui su kotis ei ole ühtegi kutsumata külalist. Ja ausalt, kes tahaks riskida, et tema jalanõude vahelt hüppab välja mingi mandri sääsk ja hakkab Darwinile uut evolutsiooniteooriat genereerima?

Galápagose saared on täpselt selline koht, kus loodus näib olevat läinud „Proovi midagi uut!“-režiimile ja vajutanud nuppu shuffle. Kolm ookeanihoovust saavad seal kokku nagu rahvusvahelisel peol – külm Humboldt, soe Panama ja salapärane Cromwell – ning igaüks toob kaasa omaenda seltskonna: kalad, linnud, kilpkonnad. Tulemus? Mereline „sulatustiigel“, kus iguaan võib vabalt otsustada, et talle meeldib hoopis ujuda, ja kilpkonnad näevad välja nagu aeglased, aga väga väärikad professorid.

Saared ise kerkisid Vaikse ookeani põhjast nagu vulkaanilised üllatusmuna mänguasjad. Mõni saar on suur ja lai, mõni väike ja kipakas, justkui oleks loodus proovinud erinevaid makette ja siis öelnud: „Ah, jätame kõik, küll Darwin midagi siit leiab.“ Ja ta tõesti leidiski – evolutsiooniteooria, mille eest võiks ta tänada iguaane, vintse ja kilpkonni.

Maastik on siin samuti tõeline vaatamäng. Kujuta ette kraatrit, mis näeb välja nagu tohutu suur kauss, ainult et keegi pole sinna putru sisse valanud. Rannad on kord laavast mustad, kord karbiketest valged, justnagu ei suudaks loodus otsustada, milline Instagrami filter kõige parem on. Taimekasvatus? Ka siin käib asi omamoodi. Mangroovisood on rannas nagu vanad kortermajad, kus kõik liigid koos elavad. Sisemaa aga kuulub „põuatsooni“ ehk see osa, kus isegi kaktuste jaoks on igapäevaelu justkui lakkamatu vastupidavuskatse. Kõrgemal muutub kõik jälle rohelisemaks ja lõpuks, tippudes, leiad sõnajalad ja tarnad, mis uhkeldavad nagu peo viimane rohelusepuu.

Galápagosel on elu üsna... vabameelne. Kujuta ette, jalutad rahulikult mööda tänavat ja siis – hopsti! – ees lebab merilõvi. Mitte kuskil rannas, vaid täiesti keset kõnniteed, nagu linna kõige rahulikum politseinik. Mõni neist sirutab end lausa pingile, täpselt nii, et sul pole enam kuhugi istuda. Kui üritad lähemalt vaadata, vaatab ta sind tagasi pilguga: „Ma maksan siin üüri küll rohkem kui sina.“ Eks nad tea, millised liigikaitsereeglid siin kehtivad. Või siis ei ole keegi neile öelnud, et inimene on üks kahtlane liik ning parem on karta kui kahetseda. Muidugi, kõik, kes kunagi esimeste inimeste saabumise aegu neid kartma oleks pidanud, on piraatide või kohalike poolt ammu ära söödud ja ei saanud sõnumit järgmistele edastada.

Samal ajal on sinijalg-suulad otsustanud, et parim koht pesaks on muidugi otse jalgrada. Inimeste jaoks on see nagu liiklusummik: vasakul pesitseb üks sinijalg-suula, paremal teine, ja sina hiilid nende vahelt läbi, lootes, et nad ei otsusta järsku oma siniseid ujugalgu venitusharjutuseks kasutada.

Ja siis – kõrgemal taevas – toimub suur reality-show. Fregattlinnud puhuvad oma punased „kurguõhupallid“ nii uhkeks, nagu osaleks nad iludusvõistlusel. Küsimus on ainult selles: „Kes kellega paari läheb?“ ja „Kas punase õhupalli suurus tõesti loeb?“

Galápagose saartel on liiklus lahendatud väga lihtsalt: kui tahad ühelt saarelt teisele minna, siis unusta rongid, bussid ja Bolt – siin käib kõik paadiga. Aga et paadini jõuda, tuleb kõigepealt võtta veetakso. See on nagu tavaline takso, ainult et taksojuhil on kang ja teeaukude asemel ootavad sind lained.

Kui tavaliselt uhkustad sõpradele: „Mina ei jää kunagi merehaigeks!“, siis Galápagosel kehtib uus reegel – siin on merehaigus täiesti lubatud. Isegi auasi! Mõni hoiab paadist kinni nii kõvasti, et näeb välja nagu spordivõistluse kangeline. Teine üritab naeratada, kuigi värv näos meenutab juba rohelist merikilpkonna. Lainetel paadis kõikumise asemel on tungivalt soovituslik snorgeldamise eesmärgil ise lainetesse sulpsata ja nautida veealuse elurikkust. Kui ka keegi ei olnud enne Vaiksesse ookeani sukeldumist midagi sellist varem ette võtnud, siis nüüd andsid julgust ja aitasid veepinnal püsida personaalne päästevest ja kõiki ühesuguseks tegev varustus, kollektiivne päästerõngas ja suurepärase juhendamine. Kui kollased ja sinised ingelkalad, korallide ja merirooside vahel ujuvad klounkalad, elegantselt liuglevad merikilpkonnad, suures pundis koos olevad rahulikud valgeuim-haid, põhjas oma elu üle mõtisklevad meripurad- ja siilikud ja inimeste kõrval hullavad merilõvid tähelepanu endale tõmbasid, oli vee- ja lainekartus ununenud.

Kuid ega vette ei saanud igavesti jääda, vesi oli koduselt jahe ja kell tiksus, meenutades, et inimene ei tohi liiga kaua seda imelist loodust enda tarbeks kasutada, liikide etteastete aeg saab ükskord läbi.

Aga kogu vaev tasub end ära. Sest kui lõpuks paadist maha tuikad ja maa jälle jalgade all kõigub, vaatavad sulle vastu iguaanid ja merilõvid, täiesti muretud, nagu ütleks: „Mis mõttes, sina ei naudi laineid?“

Kokku võttes on Galápagos nagu looduslik laboratoorium, kus eksperimentideks pole vaja valget kitlit – piisab sellest, kui oskad vaadata, kuidas iguaan snorgeldab, kilpkonn ohkides jalutab ja Darwin kirjutab vihikusse: „Huvitav, see võiks ju teooriaks saada.“

UUS LIIGE: Livia Roomets

Olen Livia Roomets, 60-aastane. Hariduselt olen bioloogia lisaerialaga klassiõpetaja, mille omandasin Tallinna Ülikoolis.

Õpetajaks sain 30 aastat tagasi. Praegu töotan Ruila Põhikoolis, olen loodusõpetuse ja bioloogiaõpetaja 5.–9.klassis. Töotan ka õppe- ja huvitöö korraldajana, olen klassijuhataja ja osalen Rohelise Kooli projekti töös.

Ühingu kohta olen omanud infot kogu aeg, olen kasutanud EBÜ kodulehel olevaid materjale ja infot igapäevases õppetöös. Kuna ühing korraldab huvitavaid koostõiseid ettevõtmisi, siis soovin nendest osa võtta.

Kuulun ka loodusainete õpetajate aineliiu. Vajadusel olen valmis panustama, kui minu kompetentsi peaks vaja olema.

Vaba aeg kulub paljuski isiklikele ettevõtmistele, mis on seotud lastega ja lastelastega, ning erinevatele koostõistele tegevustele. Kuulun erinevatesse looduse- ja jahindusega tegelevatesse organisatsioonidesse. Võimalusel viibin looduses, tegelen aiandusega ja reisin meelsasti. Samuti osalen mitme erineva MTÜ tegevuses ja kogukonna ettevõtmistes.

Mõni hea mõte, mida ma pean enda jaoks oluliseks? Ka see läheb mööda!

Livia Roomets. Foto: erakogu

UUS LIIGE: Erica Pärt

Minu nimi on Erica Pärt (43). Õppisin Tallinna Ülikoolis, erialaks põhikooli loodusteaduslike ainete õpetaja, keskkonnaspetsialist. Lõpetasin 2004. aastal.

Viimasel kursusel sai õppelaen kuidagi kiirelt otsa ja oli vaja hakata ise raha teenima. Ülikooli stendil oli kuulutus, et Paldiskisse otsitakse õpetajat. Mõtlesin, kas minna või mitte, sest Paldiski oli minu kui Lõuna-Eesti inimese jaoks tundmatu ja kahtlane koht. 😊 Otsustasin siiski minna. Alustasin seal tööd oktoobris 2003 ja jäin sinna kaheteistkümneks aastaks.

Hetkel töotan Ruila Põhikoolis. Õpetan III kooliastmes geograafiat, füüsikat ja loodusõpetust ning II kooliastmes vajadusel ka matemaatikat.

Eeloleval õppeaastal olen 6. klassi klassijuhataja, eelmisel aastal alustasin loodus- ja täppisteaduste (LTT) ringiga ja minu eestvedada on ka Rohelise Kooli tegevus Ruila Põhikoolis.

Ühingu olemasolust olen ma kogu aeg teadnud, aga liitumiseni polnud veel jõudnud. Paar aastat tagasi Eesti Loodusainete Õpetajate Liidu ühel ettevõtmisel kutsusid mind Bioloogiaõpetajate Ühinguga liituma Heli ja Meri. Lõplikuks tõukeks sai selleaastane Abruka väljasõit.

Millised on minu ootused? Erinevate Eesti looduspaijade avastamine ja taasavastamine koos mõtte- ja huvikaaslastega on igati teretulnud tegevus. Kui sellele lisanduvad veel uued mõtted ja ideed, mida koolis ära kasutada, siis on ju eriti korda läinud see ettevõtmine.

Hetkel ei oskagi öelda, millega veel võiks ühing tegeleda, eks need paremad mõtted tekivad ühiste arutelude ja koosolemiste käigus. Iseseisvalt panustan lihtliikmeks olemisega ja kui peaks ette sattuma mõni noor õpetaja, kes võiks ühingusse kuuluda, siis annan oma parima, et ka temast saaks selle liidu liige.

Lisaks EBÜle olen olnud aastaid Eesti Loodusainete Õpetajate Liidu liige ja Eesti Geograafiaõpetajate Ühingu liige.

Vabal ajal meeldib aias nokitseda, Geocaching on saanud üheks lemmiktegevuseks viimastel aastatel. Armastan käia ka teatris.

Ma olen mänginud orkestris metsasarve, aga tänapäeval enam mitte.

Erica Pärt
Foto: erakogu

„SELLEKS, ET SIND ÜMBRITSEKSID POSITIIVSED INIMESED JA POSITIIVSED TEOD NING TEGEMISED, TULEB ISE OLLA POSITIIVNE!“

UUS LIIGE: Silja Mall

Silja Mall
Foto: Deniss Lartšenko

Minu nimi on Silja Mall ja olen 55-aastane. Olen õppinud geograafiat ning omandanud magistriõppes geograafiaõpetaja kutse. Samuti õppisin Tartu Ülikoolis lisaerialana bioloogiat. Kolm aastat tagasi kolisin Narva ning töotan geograafiaõpetajana Narva Eesti Gümnaasiumis. Sellest õppeaastast lisandusid nii bioloogia- kui ka geograafiatunnid Narva Eesti Põhikoolis. Ma olen ka gümnaasiumis mentor üheksale õpilasele. Olen õpetanud ja juhendanud siin erinevaid huviringe ja valikaineid: fotograafia, taaskasutus, loomingulised projektid, minu Aafrika, looduskosmeetika ja reisides ümber maailma.

Bioloogia on mu lisaeriala, aga vajan sellel alal täiendust ning soovin ennast kursis hoida põnevate sündmustega. Soovin tutvuda bioloogiaõpetajatega ja nendega kogemusi vahetada ning osaleda üritustel looduses. Kuulun ka Eesti Geograafiaõpetajate Ühingusse.

Ma tunnen huvi väga paljude asjade vastu ja ikka tuleb ajast puudu. Hetkel on mu lemmikud vabaaja veetmise viisid rahvatants, jooga, fotograafia, maalimine, taaskasutusdisain ja matkamine. Olen elanud vabatahtliku tööd tehes aasta aega Ghanas (Mondo MTÜ kaudu) ja võimalusel tahan alati Aafrikasse reisisa. Meeldivad väga erinevad kultuurid ja keeled. Peale eesti keele ei valda ma perfektselt ühtegi teist keelt, aga saan hakkama saksa, vene ja inglise keeles.

Mis mind iseloomustab? Ma olen salliv erinevate kultuuride suhtes ja armastan väga loodust, vestlen oma taimedega ning tunnen elust rõõmu. Mul pole kunagi igav ja liigun vaimustuse vaibis...

„MUL POLE KUNAGI IGAV
JA LIIGUN VAIMUSTUSE
VAIBIS...”

ABRUKA LIBLIKASAAK

Jaanus Uibu,
Väike-Maarja Gümnaasium

Minu korraldada olid Abruka suvekoolis (19.–21.08.2025) öised liblikapüügid - aitäh kõigile, kes asjast huvitusid ja hilise kellaaja kiuste uudistama tulid! Aega läks, aga asja sai, "saak" on nüüd SALVES: <https://photos.app.goo.gl/V7CzBladTDPiMuPCA>, valdavalt koos liigimäärangutega (nägemiseks ava ülamenüüst pildi info).

Püügikohtadeks olid Abrukal salumetsa alune (tee kõrval), park väliköögi kõrval, Musta Pärli hooviala ja teise öö teises pooles ka linnutorni naabrus tuulisel sadamaalal. Koos spetsiaalse valguspüügitelgiga kasutasin 250W segavalguslampe, mida käitsin LiFePO4 akude ja inverteritega või Musta Pärli vooluvõrgust.

Suur tänu, Gerta, abi eest pikendusjuhtmetega!

Esimene öö oli paremate tingimustega ja andis ka rohkem liike, teisel ööl oli selgema taeva tõttu paar kraadi külmem ja ka pisut tuulisem. 20. augustil, kui enamus rahvast vaprasti laiuretke sooritas ja päästeõppusel osales, tegin separaatse matka Abruka lõunatipu lähedale, päevaliblikaid kohtasin küll napilt, aga üht-teist siiski kaadrisse jäi. Osa pilte on tehtud linnutorni sees, välikäimlates (mis on talvituvate liblikate lemmikud) ja mujal. Mõnest minu jaoks huvitavamast (sain pildile mitu enda jaoks seninägematut läänepoolse levikuga öölast) või varieeruvama välimusega liigist on pilte rohkem kui üks. Lisaks liblikatele on piltidele jäänud ka muid loomi, kelle liigini määramine mitmel juhul liialt keerukaks osutus.

Head uurimist! Vastan meelsasti täpsustavatele küsimustele! Fotosid saab soovi korral ka kommenteerida.

Fotod: Jaanus Uibu